

A BETTER LIFE FOR ALL

**A HI ENDLENI
SWO TALA,
SWIN'WE.**

VHOTELA ANC

Issued by the African National Congress,
ANC Headquarters,
54 Pixley Ka Isaka Seme Street,
Johannesburg, 2001,
+27 11 376 1000,
www.anc1912.org.za

© ANC 2024

African National Congress

ANC

ANC 2024 ELECTIONS MANIFESTO

A HI ENDLINI SWO TALA, KUN'WE. VUTOMI BYO ANTSWA EKA HINKWAVO

Nhlawulo wa 2024 wu va kona loko hi ri karhi hi tlangela malembe ya 30 ya ntshunxeko na xidemokirasi. I malembe ya 30 ya xidemokirasi xa hina xa vumbiwa laha hi tirhelaka ku herisa ntshikilelo wa xihlawuhlawu, na ku aka rixaka leri fuweke hi tingitsi na xidemokirasi, leri nga tiyisisaka vutomi byo antswa eka hinkwavo.

Hi ku tirhisana swin'we na miganga, vaaki, minhlangano ya ripfumelo, minhlangano ya vantshwa na ya vamanana, vatumbuluxi, LGTBQIA+, varhangeri va ndhavuko, vatsoniwa, vadyuhari, na mabindzu, hi vumbe xivono lexi fanaka xa Afrika-Dzonga leri nga na vun'we, leri nga avanyisiki ku ya hi rixaka, rimbewu naswona leri humelelaka, laha hi nga siyiki munhu endzhaku.

Manifesto ya ANC yi langute swinene eka ku humelela ka malembe ya 30 lama hundzeke, eku akeni ka rixaka leri nga hlawuliki ku ya hi rixaka, na rimbewu, eku xiximeni ka timfanelo ta vanhu hinkwavo, na ku fikelela swilaveko swa nkoka. Hi fikelele swo tala, leswaku hi ta tiyisisa fikeleriwa ka dyondzo yo angarhela, mati na nkululo, rihanyo, tindlu, na vuhlanganisi, kambe hi fanele ku endla swo tala ku endlela leswaku leswi swi tirha ku antswa no fikelela vanhu hinkwavo.

Hikokwalaho ka xivangelo lexi, endzhaku ka malembe ya 30 ku sukela loko hi hundzukele eka xidemokirasi, laha hi lavaka xileriso xo yisa emahlweni vurhumiwa lebyi fanaka bya ku hundzuka na ku cinca. Manifesto ya ANC yi lerisa leswaku ku rhangisiwa emahlweni eka tindhawu leti landzelaka, leti nga ta nkoka leti kongomisaka eka vutomi byo antswa eka vanhu hinkwavo:

KUNGU RA HINA RA MINTIRHO LERI ENDLAKA LESWAKU AFRIKA-DZONGA RI TIRHA HI TINGITSI

Ku vanga 2.5 wa mamiliyoni ya swivandla swa mintirho hi ku fikelela swilaveko swa nkoka, vukorhokeri bya vantshwa bya rixaka, swivandla swa lava nga na ti-degree lava nga tirhiki na ku seketela vaaki; hi ku tirhisana na xiyenge lexi nga riku xa mfumo eka ku tumbuluxa mintirho, na hi ku vekisa eka mabindzu lamatsongo, mabindzu ya mintlawe ya vanhu ntsena na mabindzu ya le malokhixini na ya le migangeni, leswaku ku vangiwa swivandla swin'wana swa mintirho swa miliyoni. Hi ta tlhela hi ya emahlweni hi lwela ku ringana eka mintirho eka tiphurofexini hinkwato na swiyenge swa vutshila, eka swiyenge leswi nga riki swa mfumo na swa mfumo.

KU AKA TINDHAWU TA VUMAKI LESWAKU KU FIKELERIWA IKHONOMI LEYI KATSAKA VANHU HINKWAVO

Ku va hi kurisa na ku ndlandlamuxa ikhonomi, hi ta veka tihlo eka ku seketela tindhawu ta vumaki ta nkoka naswona leti lavaka vatirhi vo tala, ku fana na ku vuyeriwa eka swicelwa, vupfumbaba, ikhonomi ya eneji na ya vurimi, xiyenge xa vutumbuluxi na swin'wana; leswaku hi ta engetela switundiwa na matiko man'wana ya Afrika na timakete tin'wana letintshwa, na ku hundzuluxa ikhonomi. Hi ta tlhela hi tiyisa tindhawu ta vumaki ta nkoka to fana na ta migodi, nsimbi, vumaki bya vurimi, vumaki bya mimovha na ku aka, swiambalo na malapi, tikhemikhali na swin'wana swo yelana.

Hi ta lulamisa swipimelo swa swilaveko swa vumaki eka eneji, mati, vutleketli na vutleketli bya nhundzu, leswi nga swa nkoka eka nhluvukiso wa ikhonomi na ku ndlandlamuxa swilaveko swa vumaki eka rihanyo, dyondzo na le ka vaaki

Hi ta ndlandlamuxa nongonoko wa tindhawu ta vumaki ta vantima leswaku ku ta seketeriwa tikhamphani ta 2,000; hi hatlisisa ku hundzuluxiwa ka vun'winyi bya misava na nsirhelelo wa tindhawu ta vutshamo, na ku seketela mabindzu lamatsongo na mabindzu ya minhlangano ya vanhu ntsena ya vamanana, ya vantshwa na ya vatsoniwa. Hi ta engetela switundiwa eka matiko ya misava na timakete ta tikonkulu hi ku tirhisa African Continental Free Trade Area (AfCFTA), BRICS Plus na ntirhisano wa mabindzu ya matiko ya tinxaka hi ku fambisana na pholisi ya mfumo, na ku hundzuluxiwa ka xiyenge xa swa timali, ku fikelela swilaveko swa nkoka na ku seketela ku vangiwa ka mintirho na ku hluvukisa tindhawu ta vumaki.

KU LWISANA NA MPIMO WA LE HENHLA WA WUTOMI

Ku endla leswaku vutomi bya siku na siku byi fikeleleka swinene eka vatirhi, vanhu lava nga hava mintirho, mindyangu leyi rhangeriweke hi vamanana na vanhu va xiyimo xa le xikarhi, hi ta endla swo tala leswaku hi ta langutana na swilaveko swa nkoka swo fana na swakudya, tindlu, nhlayiso wa rihanyo, eneji, mati, vutleketli na miholo. Eka lembe leri taka, hi ta rhangisa nsirhelelo wa swakudya emahlweni, hi susa xibalo xa VAT eka swilo swin'wana swa nkoka swinene, hi hatlisisa ku hundzuluxiwa ka vun'winyi bya misava, hi seketela swirhapa swa vaaki/swa le makaya, na ku sivela ku pimiwa ka minxavo eka nhundzu ya nkoka.

Hi ta ya emahlweni hi ndlandlamuxa mpfuneto wa timali eka vukorhokeri bya nkoka byo fana na mati, tindlu ta lava nga le vuswetini, na tipholisi ta lava pfumalaka eka vamasipala, hi kondletela gezi ra dyambu leri xavekaka naswona leri nga na mpfuneto wa timali, hi tiyisisa vukorhokeri bya rihanyo na ku simeka National Health Insurance (NHI) ku endlela leswaku nhlayiso wa rihanyo wa xiyimo xa le henhla wu fikeleleka no kumeka eka vanhu hinkwavo. Hi ku vona ku pfumaleka loku swichudeni swi langutaneke na kona, hi ta lawula tihakelo to hirha ta vutshamo bya swichudeni na ku aka vutshamo byo tala.

Ku va hi nga siyi munhu endzhaku, hi ta tiyisisa nseketelo wa miholo hi midende leyi nga kona, hi tirhisa midende ya Social Relief of Distress (SRD) leswaku hi ta simeka mudende wa nseketelo wa muholo wo sungula, na ku tiyisisa leswaku Muholo wa le Hansi wa Rixaka wu tlakusiwa hi ku fambisana na inflexini.

KU VEKISA EKA VANHU NA KU FIKELELA SWILAVEKO SWA NKOKA

Hi ta tirha ku antswa leswaku ku antswisiwa nkoka wa dyondzo, rihanyo na ku endla leswaku vukorhokeri byin'wana bya mfumo byi antswisiwa na ku va bya ximanguvalawa, na ku endla leswaku swiyenge hinkwaswo swa mfumo swi tirhisana kun'we hi xikongomelo xo tiyisisa mphakelo wo antswa wa vukorhokeri.

Hi ta nyika mfumo wa rixaka na wa xifundza-nkulu matimba yo seketela na ku ngehenelela eka vamasipala lava tikeriwaka hi ku nehana hi vukorhokeri eka miganga, na ku pfuneta ku nehana hi mati yo tenga, vuswikoti byo lunghisa na swilaveko swa vumaki swa mati. Hi ta antswisa mafumelo na vuswikoti bya vukorhokeri bya mfumo, hi herisa vukungundzwana na ku tirhisana na miganga entirhweni wo nehana hi vukorhokeri bya nkoka bya xiyimo xa le henhla naswona lebyi tshembekaka.

Hi ta engetela ku fikeleriwa ka midende, tindlu ta mahala na mpfuneto wa timali ta tindlu, vutleketli, mati, nkululo, gezi, na vuhlanganisi, na ku vekisa eka vuswikoti bya vanhu, ku katsa na dyondzo na vuleteri, na ku fikeleriwa ka rihanyo.

Hi ta tiyisisa no seketela ntirho wa mindyangu eka ku seketela vanhu lavatsongo na lavakulu, hi languta swinene eka ku kurisiwa ka vana. Hi ta tlhela hi tiyisisa nkoka wa vukorhokeri lebyi nyikiwaka vadyuhari, ku katsa na tindhawu ta nhlayiso ta vaaki na ta vutshamo, na ku hlohletela ku tekeriwa enhlokweni na ku xiximiwa ka vadyuhari erixakeni.

KU SIRHELELA XIDEMOKIRASI NA KU YISA NTSHUNXEXO EMAHLWENI

Hi ta kondletela na ku sirhelela timfanelo ta vanhu hinkwavo eka xihlawuhlawu, ku hambanisiwa ku ya hi rimbewu, madzolonge ya rimbewu, rivengo ra vanhu va rimbewu ro karhi, ku avanyisiwa na ku kala ku tiyiselena; ku yisa emahlweni timfanelo na xindzhuti xa vana, vantshwa, vanhu lavakulu, vatsoniwa na swirho swa vaaki swa LGBTQI; na ku yisa emahlweni nyimpi ya ku ntshunxiwa ka vamanana na rixaka leri nga hlawuliki ku ya hi rimbewu.

Ku tiyisa nyimpi yo lwa na vugevenga na ku endla leswaku miganga ya hina yi hlayiseka, hi ta teka magoza yo tika ya ku lwisana na swidzidziharisi, vugevenga lebyi lulamisiweke, madzolonge ya rimbewu na ku dlawa ka vavasati, ku yiviwa na ku onhiwa ka swilaveko swa vumaki, vukanganyisi na mintlawe ya makhamba.

Vukungundzwana byi onha ku tshembana ka vaaki na nhluvukiso wa tiko na miganga ya hina. Hikwalaho, hi ta ya emahlweni hi lwisana na vukungundzwana, hi antswisa vutihlamuleri bya mfumo, hi tiyisisa vuswikoti bya vulavisi na vuchuchisi na ku tiyisisa swita-ndzhaku swo tika eka misingiriko ya vukungundzwana eka swiyenge swa mfumo na leswi nga riki swa mfumo.

Hi le ku lulamiseni hi vuntshwa ka tirhelo ra vuhlapfa leswaku hi ta langutana na mhaka ya ku rurha loku nga riki ka ntlovelo na loku nga riki enawini, ku olovisa maendlelo ya swikombelo swa vhisa, naswona hi simeka nawu wa vuaka-tiko lowu katsakanyiweke, wa vahlapfa na vuhlapfa.

Ku tiyisisa ku simekiwa ka ku ti nyikela ka hina, ku aka mfumo lowu nga na vuswikoti na nhluvukiso, ku tiyisisa vuhlanganisi exikarhi ka mfumo eka swiyimo hinkwaswo na vanhu, ku pfuxeta na ku antswisa mfumo wa ndhawu, ku aka vukorhokeri bya mfumo lebyi nga na ntokoto na ku hluvukisiwa lebyi simekiweke eka ntlovelo wa Batho Pele, na ku tiyisa mafumelo ya ntirhisano hi ku tirhisa Ndlela ya Nhluvukiso wa Xifundza.

Ku tiyisisa ku hoxa xandla ka xiyenge xa vutshila, ndzhaka, tindzimi, ndhavuko, mintlangu na vutumbuluxi eka ku aka rixaka, ku hlanganisiwa ka vaaki na nhluvukiso wa rixaka.

KU AKA AFRIKA RO ANTSWA NA MATIKO YA MISAVA YO ANTSWA

Afrika-Dzonga ri ta ya emahlweni ri seketela nhluvukiso na kurhula eka tiko-nkulu ra hina na le misaveni hinkwayo, ri tiyisa vuxaka bya mabindzu na vuvekisi na matiko man'wana na ku tirhela ku pfuxeta mihlangano ya matiko ya misava, ku yisa emahlweni vun'we, vuhlanganisi bya matiko yo tala na ku humelela ka matiko ya tinxaka, leswaku ku tava na kurhula na xinakulorhi na tinxaka hinkwato.

A HI ENDLINI SWO TALA, KUN'WE

Manifesto ya hina yi lerisa ANC, leswaku yi tinyikela eka ku lulamisa swihoxo no endla swo tala, hi ku hatlisa naswona hi ndlela yo antswa, eka malembe ya ntlanu lama taka.

ANC yi tiyimiserile ku hluvukisa naswona, laha swi lavekaka, ku lulamisa swihoxo swa swirho na varhangeri va yona. Sweswo i xiphemu xa mpfuxelelo wa hina.

Hi ku tirhisana kun'we na swiyenge hinkwaswo swa vaaki va hina, hi vun'we eka ku hambana ka hina, hi nga endla swo tala emakungwini yo aka vutomi byo antswa eka MaAfrika-Dzonga hinkwavo.

VHOTELA ANC

29 MAY '24

African National Congress

ANC

MYANC PLEDGE ELECTIONS INITIATIVE

A BETTER LIFE FOR ALL

TO PLEDGE

SCAN ME

OR GO TO

www.anc1912.org.za/pledge

OR

SMS "ANC" TO

37057

to PLEDGE R10

44892

to PLEDGE R20

42053

to PLEDGE R30

PLEDGE FOR A
DECISIVE VICTORY
AND A BETTER
LIFE FOR ALL!